Lieta C-304/02

Eiropas Kopienu Komisija
pret
Francijas Republiku

Valsts pienākumu neizpilde — Zivsaimniecība — Dalībvalstij saistošs uzraudzības pienākums — Tiesas spriedums, ar ko konstatē pienākumu neizpildi — Neizpilde — EKL 228. pants — Naudas soda samaksa — Kavējuma naudas noteikšana

Ģeneráladvokāta L. A. Hēlhuda [*L. A. Geelhoed*] secinājumi, sniegti 2004. gada 29. aprīlī . . . . . I - 6268

Ģeneráladvokāta L. A. Hēlhuda [*L. A. Geelhoed*] secinājumi, sniegti 2004. gada 18. novembrī . . . . . I - 6301

Tiesas spriedums (virspalāta) 2005. gada 12. jūlijā . . . . . I - 6318

Sprieduma kopsavilkums

1. *Zivsaimniecība — Jūras resursu saglabāšana — Kontroles pasākumi — Dalībvalstu uzraudzības un sodīšanas pienākumi — Piemērojamība*

(Padomes Regula Nr. 2847/93)

I - 6263

2. *Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi — Tiesas spriedums, ar ko atzīst pienākumu neizpildi — Pienākuma izpildīt spriedumu neizpilde — Finansiālas sankcijas — Kavējuma nauda — Naudas sods — Abu sankciju apvienošana — Pieļaujamība — Nosacījumi — Non bis in idem un vienlīdzīgas attieksmes principu aizskārums — Neesamība*

   (EKL 228. panta 2. punkts)

3. *Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi — Tiesas spriedums, ar ko atzīst pienākumu neizpildi — Pienākuma izpildīt spriedumu neizpilde — Finansiālas sankcijas — Aprēķināšanas veidi — Tiesas diskrecionārā vara — Komisijas pieņemto vadlīniju ietekmes neesamība*

   (EKL 228. panta 2. punkts)

4. *Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi — Tiesas spriedums, ar ko atzīst pienākumu neizpildi — Pienākuma izpildīt spriedumu neizpilde — Finansiālas sankcijas — Tiesas diskrecionārā vara — Sankcijas piemērošana neatkarīgi no Komisijas priekšlikuma — Pieļaujamība*

   (EKL 228. panta 2. punkts)

5. *Prasība sakarā ar valsts pienākumu neizpildi — Tiesas spriedums, ar ko atzīst pienākumu neizpildi — Pienākuma izpildīt spriedumu neizpilde — Finansiālas sankcijas — Kavējuma nauda — Summas noteikšana — Kritēriji*

   (EKL 228. panta 2. punkts)

1. Dalībvalstīm saskaņā ar Kopienu tiesībām uzdotie pienākumi atbilstoši Kopienu režīmam par zivju resursu saglabāšanu un pārvaldību ir obligāti, lai nodrošinātu zivju resursu aizsardzību, saglabātu jūras bioloģiskos resursus un to izmantošanu ilgstošā laika posmā, pastāvot atbilstošiem sociāliem un ekonomiskiem nosacījumiem. Regula Nr. 2847/93, ar kuru izveido kontroles sistēmu, kas piemērojama kopējai zivsaimniecības politikai, tiek ieviesta kopēja dalībvalstu atbildība, no kuras izriet, ka dalībvalsts, kas nav izpildījusi savus pienākumus, apdraud pārējo dalībvalstu un to uzņēmēju intereses.

Vispirms minētajā Regulā Nr. 2847/93 ir ietverts precīzs dalībvalstīm veicamo pasākumu saturs, lai nodrošinātu attiecīgo Kopienu noteikumu efektivitāti. Šiem pasākumiem būtu jānodrošina ar zvejniecību saistīto darbību likumība, lai vienlaikus efektīvi izvairītos kā no iespē-

jamām nelikumībām, tā arī sodītu par tām. Šis mērķis prasa, lai veiktie pasākumi ir efektīvi, samērīgi un atturoša rakstura. Tāpat personām, kas nodarbojas ar zvejniecību un ar to saistītām darbībām, būtu jājūt nopietni draudi, ka nozares noteikumu kopējās zivsaimniecības pārkāpumu gadījumā tās tiks noskaidrotas un tām uzliks attiecīgus sodus. Ja dalībvalsts kompetentās iestādes sistemātiski sodītu atbildīgās personas par šādiem pārkāpumiem, tad tiktu nodrošināta kā zivju resursu saglabāšana un pārvaldīšana, tā arī vienotas zivsaimniecības politikas īstenošana.

turpināties, ja šāds pasākums netiek piemērots, tad naudas soda piespriešana vairāk balstās uz tādu seku izvērtējumu, kuras attiecīgās dalībvalsts pienākumu neizpildes gadījumā tiek nodarītas privātajām un sabiedrības interesēm, it īpaši ja pienākuma neizpilde kopš sprieduma, kurā tas tika konstatēts, ir turpinājusies ilgu laiku pēc tam.

(sal. ar 33., 34., 37. un 69. punktu)

Šādos apstākļos nav liegts izmantot abus EKL 228. panta 2. punktā paredzētos sankciju veidus, it īpaši tad, ja pienākuma neizpilde var būt ilgļaicīga un tāda, kas turpina pastāvēt, un saikļa "vai" izmantošanu šī panta 2. punktā tādējādi var saprast kā tādu, kam ir kumulatīva un nevis alternatīva nozīme.

2. EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras mērķis ir mudināt pienākumus neizpildošo dalībvalsti izpildīt spriedumu par pienākumu neizpildi un līdz ar to nodrošināt efektīvu Kopienu tiesību piemērošanu. Abi šajā tiesību normā paredzētie pasākumi — naudas sods un kavējuma nauda — kalpo šim mērķim.

Viena vai otra pasākuma piemērošana ir atkarīga no ikvienas piemērotības izvirzītā mērķa sasniegšanai atbilstoši konkrētā gadījuma apstākļiem. Ja kavējuma nauda ir īpaši piemērota, lai mudinātu dalībvalsti, cik ātri vien iespējams, izpildīt pienākumu, kura neizpilde var

No tā izriet, ka nekādā gadījumā netiek pārkāpts *no bis in idem* princips, jo pienākuma neizpildes laika posms tiek ņemts vērā kā viens no daudziem kritērijiem, lai noteiktu atbilstošo piespiedu un atturoša rakstura pakāpi; kumulatīva kavējuma naudas un naudas soda piespriešana šajā lietā nebūtu vienlīdzīgas attieksmes principa pārkāpums; ja, ņemot vērā to neizpildes raksturu, smagumu un turpināšanos, iepriekš iz-

spriestās lietās šāda kumulācija tika atzīta par piemērotu, fakts, ka šāda kumulācija netika piespriesta iepriekš izskatītajā lietā, šajā sakarā nav šķērslis.

finansiālas sankcijas. Šajā sakarā Tiesa var neņemt vērā Komisijas priekšlikumus un attiecīgajai valstij piespriest maksāt naudas sodu, kaut gan Komisija saistībā ar to nav sniegusi nekādu priekšlikumu.

(sal. ar 80.–86. punktu)

3. EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras ietvaros Tiesa, atzīstot, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi spriedumā minētās prasības, var piespriest tai maksāt kavējuma naudu vai naudas sodu. Šajā sakarā Tiesai piešķirto kompetenču īstenošana nav atkarīga no tā, vai Komisija pieņem vadlīnijas par naudas soda vai kavējuma naudas apmēru aprēķināšanas veidiem, ko tā var piedāvāt Tiesai, pat ja šādas vadlīnijas nodrošina Komisijas rīcības pārskatāmību, iepriekšēju rīcības paredzamību un tiesisko drošību. Tomēr šīs vadlīnijas Tiesai nav saistošas.

Vispirms attiecībā uz Tiesas politisko leģitimitāti pieņemt finansiāla rakstura sankciju, attiecībā uz kuru Komisija nav izteikusi nekādu priekšlikumu, tiktāl, ciktāl jautājums par to, vai dalībvalsts iepriekšējo Tiesas spriedumu ir vai nav izpildījusi, ir nodots izskatīšanai tiesā, kur politiskajiem apsvērumiem nav nozīmes, finansiāla rakstura sankcijas piemērošanas iespēja un jautājums, kura sankcija ir vislabāk piemērota atsevišķā gadījuma apstākļiem, ir izlemjams, ņemot vērā Tiesas izdarītos secinājumus spriedumā, kas pieņemams saskaņā ar EKL 228. panta 2. punktu, un līdz ar to nav saistīts ar politisko sfēru.

(sal. ar 85. punktu)

4. EKL 228. panta 2. punktā paredzētās procedūras ietvaros Tiesa, atzīstot, ka attiecīgā dalībvalsts nav izpildījusi spriedumā minētās prasības, var piespriest

No otras puses, nav atbalstāms arguments, ka Tiesa, ja tā neņem vērā Komisijas priekšlikumus vai pārsniedz to ietvarus, pārkāpj vispārējo civilprocesuālo principu, saskaņā ar kuru Tiesa nevar lemt ārpus tā, kas minēts lietas dalībnieku prasījumos. Faktiski EKL 228. panta 2. punktā paredzētā procedūra ir īpaša Kopienu tiesībām raksturīga tiesas procedūra, un piespriešana maksāt kavējuma naudu un/vai naudas

sodu nenozīmē atlīdzināt attiecīgās dalībvalsts nodarītos zaudējumus, bet izdarīt uz to ekonomiska rakstura spiedienu, kas to mudina izbeigt konstatēto pienākumu neizpildi.

Tāpat nav atbalstāms arguments par to, ka ir pārkāptas tiesības uz aizstāvēšanos. Faktiski ar EKL 228. panta 2. punktā paredzēto procedūru saprot īpašu tiesas sprieduma izpildes procesu, citiem vārdiem, sprieduma izpildes veidu. Tieši šādā aspektā ir izvērtējamas procesuālās garantijas, kurām jābūt attiecīgās dalībvalsts rīcībā. No tā izriet — līdzko ir konstatēta Kopienu tiesību neizpildes turpināšanās procesa ietvaros, kas balstīts uz sacīkstes principu, tiesībām uz aizstāvēšanos, kas atzīstamas pienākumus neizpildošajai dalībvalstij attiecībā uz paredzētajām finansiāla rakstura sankcijām, ir jāņem vērā nospraustais mērķis, proti, nodrošināt un garantēt to, ka atkal tiek ievērots tiesiskums.

(sal. ar 87. un 90.–93. punktu)

5. Ja dalībvalstij būtu jāuzliek kavējuma nauda, lai to sodītu par tāda sprieduma nepildīšanu, kas pieņemts sakarā ar pienākumu neizpildi, Komisijas priekšlikumi Tiesai nevar būt saistoši, tie var būt tikai derīga atsauce. Īstenojot savu diskrecionāro varu, Tiesai piekrīt kavējuma naudu noteikt tādējādi, ka tā ir piemērota apstākļiem un ir atbilstoša konstatētajai pienākuma neizpildei un attiecīgās dalībvalsts maksātspējai. Šajā sakarā pamatkritēriji kavējuma naudas piespiedu iedarbības nodrošināšanai attiecībā uz vienotu un efektīvu Kopienu tiesību piemērošanu principā ir pārkāpuma ilgums, tā smagums un attiecīgās dalībvalsts maksātspēja. Piemērojot šos kritērijus, it īpaši ir jāņem vērā tas, kādas ir pienākumu neizpildes sekas attiecībā uz privātām un sabiedrības interesēm un cik steidzami ir mudināt attiecīgo dalībvalsti izpildīt tās pienākumus.

(sal. 103. un 104. punktu)